

Cenzuře se nově bude říkat moderování obsahu. Kdo je mocnější než prezident USA? Trendy v EU jsou ohrožením svobody internetu, míní Vachatová

- CZ24 News | 22. ledna 2021

Co má společného Trump a íránský vůdce? Jen to, že oba byli na Twitteru, jehož šéfové se rozhodli, že údajně kvůli podněcování k násilí umlčí v tu dobu ještě úřadujícího amerického prezidenta, kterého volilo 75 milionů obyvatel USA, ale zachovají účet Chameneiho, který vyzýval ke genocidě Židů. Tak vnímá dnešní realitu sociálních médií známá ochránkyně svoboda slova Natálie Vachatová, místopředsedkyně hnutí Trikolóra ve Středočeském kraji.

Je podle vás internet stále ještě svobodným prostorem?

To je otázka. Pokud byl internet v České republice ještě donedávna víceméně svobodným prostorem, cenzorské zásahy sociálních sítí, jako jsou Facebook, Twitter, Instagram, a globálních platforem jako Google nás musely zejména v posledních měsících tvrdě vyvést z omylu. Na příkladu prezidentských voleb v USA jsme mohli v přímém přenosu sledovat vymazání úřadujícího prezidenta Spojených států z veřejného prostoru. Ve světle těchto událostí mě zneklidňuje prohlášení eurokomisařky Jourové, která plánuje při nastavování globálních standardů pro členské státy EU, které mají vést, jak sama říká, k fungování internetu tak, aby byl transparentnější a méně nebezpečný, intenzivněji spolupracovat zrovna se Spojenými státy. Vzhledem k dosavadní činnosti paní Jourové, která systematicky pluralitu názorů omezuje, se o svobodný prostor na internetu začínám čím dál více obávat. Cenzuře se nově bude říkat „moderování obsahu“ a důvodem k blokaci budou vágní pojmy jako „dezinformace“ a „hate-speech“, pod které se dá schovat prakticky cokoli a již se tak děje.

Jak hodnotíte fakt, že nejvlivnější sociální sítě rozhodly blokovat dosluhujícího prezidenta USA Donalda J. Trumpa?

Můžeme se distancovat od Trumpových názorů, nemusíme s ním souhlasit, ale o tom, co je nelegální obsah, má rozhodovat nezávislý soud. Ve světle posledních událostí musíme konstatovat, že mocnější než prezident Spojených států je dnes majitel Twitteru, který dokázal jediným kliknutím umlčet zájmy 75 milionů obyvatel USA, kteří dali Trumpovi svůj hlas. To je neakceptovatelný precedens, který u nás nesmíme dopustit!

Sociální sítě se brání kritice tím, že americký prezident podněcoval k násilí. Není to dostatečný důvod k tomu, aby byl takový uživatel sociálních sítí zablokován?

K násilí podněcuje spíše cenzura, bezmoc se vyjádřit a hájit. Ptám se, co za tím skutečně stojí. Poslední příspěvek Donalda Trumpa, po němž dostal trvalý blok, totiž nevybízel k násilí, ale informoval o tom, že se nezúčastní inaugurace. Kdyby sociálním sítím šlo opravdu o podněcování k násilí, jak uvádějí, blokovaly by stejně pohotově nejspíš i Twitter iránského vůdce Chameneiho, který vyzýval ke genocidě Židů. Tady se jedná o dvojí metr, který si sítě aplikují, jak se jim zlíbí. Pravděpodobnější verze celého příběhu je, že sociální platformy čekaly, jak dopadne sčítání v Georgii, a jakmile zjistily, že zvítězili demokraté, bylo jasné, že se republikánům nepovede prosadit úpravu článku 230. Kdyby tato úprava prošla, sociální sítě by nově nesly právní odpovědnost za obsah, čímž by přišly o jedinečnou výsadu imunity před zákonem, a navíc by uživatel mohl vypnout funkci omezování přístupu nebo dosahu obsahu. To se (a nejen) jim, logicky, rozhodně nezamlouvalo.

Měl by být podle vás obsah sdělení na sociálních sítích nějak regulován, nebo být zcela svobodný?

Velmi mě zneklidňuje rétorika Ursuly von der Leyenové i Věry Jourové. Tyto dámy mají bezprostřední vliv na budoucí míru svobody na internetu u nás. Obě se vyjádřily v tom smyslu, že je třeba, aby lidé rozlišovali mezi fikcí a pravdou a nenechali se manipulovat, přičemž výběr, co je fikce a co pravda, nemají v plánu nechat na nás. Brzy se tak může stát, že z internetu zcela vymizí konzervativní pohled na věc, protože bude zařazen mezi tzv. hate-speech, tedy projevy nenávisti. Výmluvný je pohled do minulosti. Když byl Facebook ještě v plenkách a měl 120 milionů uživatelů, stačil mu tehdy k moderování obsahu dvanáctičlenný tým. V České republice dnes na téměř šest milionů aktivních uživatelů, což je dvacetkrát méně lidí, připadá více než pětkrát tolik novodobých cenzorů. Je třeba si uvědomit, že každý, kdo zasahuje do svobody na sociálních sítích a internetu, tím sleduje svůj vlastní záměr. U nás jsou to například anonymní udavači, kteří si říkají Čeští elfové, nebo Demagog. Ti lidé nejsou apolitici, ti lidé nejsou životně zkušení a často ani vzdělaní, za těmi lidmi často stojí politický záměr někoho třetího. Názorovou imunitu si dokážeme vytvořit pouze a jen názorovou pluralitou a tu lze zajistit jen tím, že nebudeme přistupovat na omezování svobody slova. Jenže ona se dnes pravda stejně nehledá. Pravda už je nalezena a každý, kdo má jiný názor, je onálepkován slovem dezinformátor nebo konspirátor.

Na druhou stranu je asi ve veřejném zájmu, aby sociální sítě neposkytovaly prostor např. dětské pornografii, drogám, násilí apod. Jak tedy stanovit hranici, co se ještě smí a nesmí? A kdo by měl o této hranici rozhodovat?

Facebook, Twitter ani Instagram, pokud je mi známo, svůj prostor neposkytují nelegálnímu obsahu ani nyní. Rozhodnutí o tom, co je nelegální, má zůstat na nezávislých soudech, rozhodně nemá být předáno do rukou majitele nějaké sociální platformy, která ani neodvádí daně v zemi, kde působí. Sociální sítě by u nás měly smět mazat příspěvky a účty jen v tom případě, že by porušovaly české zákony. Touto cestou se vydalo Polsko a my bychom se mohli našimi sousedy v boji o zachování svobody projevu inspirovat.

Účty Donalda J. Trumpa patřily k těm nejvíce exponovaným. Nepoškodí zablokování jeho účtu také samotné firmy, které provozují sociální sítě?

Byli jsme svědky naprosté destrukce Parleru, tedy sítě, která odmítá cenzurovat svůj obsah a kam přešel Donald Trump po svém zablokování velkými giganty. Jakmile Trump přešel na Parler, Google Play a Apple App vymazaly tuto síť ze své nabídky aplikací. Běžnému uživateli tak znesnadnily její nalezení. Následně Amazon zrušil Parleru webhosting. Jinými slovy ji uživatel nejen nemohl nalézt v nabídce aplikací, ale i kdyby ji našel na internetu, nedokázal ji otevřít, protože neexistovala.

Vyvolává to spoustu otázek i míry nespokojenosti. Sílu lidu si v posledních dnech vyzkoušela aplikace WhatsApp ze stáje Facebooku, která zaznamenala masivní odliv uživatelů poté, co se s Facebookem chtěla dělit o veškerá citlivá data včetně obsahu soukromých konverzací. Lidé zásahy do svých svobod vnímají, a jak je vidět, poslední slovo mají naštěstí stále ještě oni. Současně nyní vzniká alternativa k celosvětovým globálním sítím. Nezbyvá než věřit, že bude úspěšná a vytvoří současným sociálním platformám zdravou konkurenci.

Donald J. Trump často mluvil o tom, že díky sociálním sítím dokázal „porazit“ média, která nebyla vůči němu především v rámci kandidatury na prezidenta právě přátelská. Paradoxně teď to jsou sociální média, která se k němu otočila zády. Vypovídá to něco o současné mediální situaci? Jak bychom se z ní měli poučit?

Současný mediální svět není v rovnováze, je vychýlen výrazně jedním směrem, proto tolik rozděluje společnost. Pokud promarníme šanci něco změnit, bude to svět sice hyperkorektní, ale nezdravý a falešný. Boj za mír jsme vyměnili za boj za demokracii, vyvlastňování za sdílení, cenzuru za moderování a zjevnou pravdu často za hate-speech. Svoboda je ale jen jedna. Buď je, nebo není, nic mezi tím neexistuje. Orwellovské „Jestliže svoboda slova vůbec něco znamená, potom je to právo říkat lidem to, co nechtějí slyšet“, dnes platí dvojnásob. A jak se z toho ponaučit? Nemlčet.

Zdroj: <https://www.parlamentnilisty.cz>